

ERÄMIEHEN RIKAS ELÄMÄ

TARINOITA JÄRVILTÄ JA
METSISTÄ

Jorma
Haverinen

Erämiehen rikas elämä

Eräkirja

Jorma Haverinen

***Erämiehen
rikas elämä***

**Tarinoita järviltä ja
metsistä**

© 2022 Jorma Haverinen

Kustantaja: BoD-Books on Demand, Nordestedt, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD-Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4454-3

Sisällysluettelo

- 9. En saanut sitä eräksi
- 14. Mälaren, kuninkaallinen kalavesi
- 24. Verenpunaiset mättäät
- 29. Peurankosken tammukat
- 35. Reviirin ytimessä
- 39. Ouvonlammella
- 45. Siipien läiskettä
- 50. Kylmän kesän ahvenet
- 55. Lasikuituinen nostokoukku
- 64. Osaako jänis uida
- 68. Karhun kanssa kilpasilla
- 75. Ensikertalaiset Finnmarkissa
- 88. Valio pystypilkin taikaa
- 102. Reemillä ja pitkällä siimalla
- 107. Unohtunutta eräperinnettä
- 114. Sepon koirat
- 125. Paskoperänjoella
- 132. Aaveroikkuja
- 137. Suksettoman kämpältä Kapsajoelle
- 150. Ontojärven oikut
- 160. Iskukoukkujen yö Lehmilammella
- 166. Kohtelias metsästäjä
- 172. Lakkarämeen tuho
- 179. Kevätjäillä Ylijärvellä
- 185. Pötsönlammen hanhipassi
- 189. Saksanlammen siiat
- 198. Tungosta Latvalammella

En saanut sitä eräksi

Sen vuoden majavanpyynti oli vielä aloittamatta, mutta linnustus oli ollut jo muutamia viikkoja käynnissä. Majavan metsästys mielessä olin kierrellyt Saunajärven perukoilla ja sattumoisin kävellyt Pienen Salmilammen etelärantaa. Itäosan korkeamman kumpareen kohdalla, aivan rannan tuntumassa näin sitten mahtavan kokoisen majavan pesän. Lienee tuolla ollut korkeutta liki kaksi metriä ja leveyttä vähintään saman verran. Rannalta pyynti näytti mahdottomalta kauas ruohikkoon nousseen veden takia. Salmen läheltä pohjoisrannalta tiesin lähtevän Salmipuron kohti pohjoista. Padon täytyi sijaita juuri tämän puron niskassa. Metsäautotie kulki tämän puron poikki puolen kilometrin päässä itse lammesta. Hetken mietittyäni tulin siihen tulokseen, että ainoa mahdollisuus oli meloa kanootilla tätä puroa Salmilammelle ja pyytää majavaa ampumalla tai raudoilla.

Kanootilla meloessa Salmipuro oli perin mutkainen. Kaatuneita lahokoivuja ristiin rastiin poikki joen. Yritin päästä melomalla eteenpäin minkä vain pystyin. Välillä

piti kanoottia vetää kymmeniä metrejä maita myöten. Sittenkin oli hankalaa edetä upottavassa jokivarressa ja ryssänpäämättäikössä. Ennen Salmipuron niskaa tuli eteen majavien pato. Sen yläpuolella avautui laajempi joki ja ruohikkoinen lahti. Pysähdyin katselemaan ja kuuntelemaan toviksi, josko lahdella näkyisi veden väreilyä sorsien ruokaillessa, tai kuuluisi niiden narahtelua. Minulla oli hyvä suoja padon katveessa odotella ja lepäillä purossa rämpimisen jälkeen. Jostakin rannan suojasta se neljän sorsan parvi sitten ilmestyi yhtäkkiä kuin tarjottimelle. Sain ammuttua kaksi. Ensimmäisen veteen ja toisen pudotin lennosta. Lentosuunnan nämä kaksi jäljelle jäänyttä ottivat kohti rajavyöhykkeellä tavoittamattomissa sijaitsevaa Saralampea. Hyvä palkkio nämä kaksi olivat kuitenkin purossa rämpimisestä.

Lähdin hiljakseen melomaan lampea myötäpäivään rannan tuntumassa lisäsaaliin toivossa. Saattaisi vaikka Sarapuron suun ruohikossa piileskellä tavi- tai peräti sorsapoikue, mutta eipä sattunut kuitenkaan tällä kerralla. Rantamättäillä olevista höyhenistä ja ulosteista päätellen niitä on täällä kuitenkin oleskellut. Olivat nyt luultavasti ennen vyöhykettä sijaitsevassa, metsän keskellä sijaitsevassa pienessä lampareessa. Nimensä mukaisesti kun ovat metsätaveja. Meloin majavan pesä seutuville ja aloin tutkailemaan sopivaa pyyntipaikkaa hetitappaville raudoille.

Luultavasti majava oli kuullut melan kolahduksen, koska pian lammen tyynellä pinnalla viidenkymmenen metrin

päässä vesi pärskähti ja kuului kova majavan hännän jysäys. Minulla oli haulikko valmiina kanootin ampumatelineessä, kun aloin varovasti meloen lähestyä otusta. Mutta eipä se päästänyt haulikkoetäisyydellä. Ui edessä turvallisen välimatkan päässä, kunnes hävisi kokonaan näkyvistä. Sai näin suoritettua harhautuksen ja minut pois pesän ja poikasten läheisyydestä. Tuskin olisin sitä veteen edes ampunut, ellen sitten aivan matalaan veteen, mistä sen ylös saaminen olisi ollut varmaa. Huomasin meloessani salmen niemessä kalamiesten pienen alumiinijollan ja ruohikossa jollalle johtavan polun. Saattoi hyvinkin olla, että kalamiehet olivat sitä jonkin verran kouluttaneet ja se osasi pitää etäisyyttä lammella melojaan.

Palasin takaisin pesän seutuville ja meloin kohti sadan metrin päässä sijaitsevaa parin aarin laajuista sammal- ja turvelauttaa. Kanootissa seisten näin sammalikkoon tallautuneen polun, joka johti lautan keskellä näkyvään alle metrin laajuiseen reikään. Lautan reunamilla näkyi paljaaksi kaluttuja haavan ja koivun oksia, sekä pieniä rankoja. Varmaankin turvallinen ruokailupaikka susilta ja karhuilta. Niitähän tällä selkosella kyllä riittää. Kokeilin lautan kantavuutta nousemalla varovasti kanootista lautalle. Vetäisin kanoottia hieman ylemmäs turvelautalle ja kävelin kokeeksi kajakkimela kädessä muutaman metrin. Hyvin tuntui kantavan. Lautta ylettyi luultavasti pohjaan saakka, ainakin joltakin osin. Päätin ryhtyä tuumasta toimeen ja aloin rakentamaan raudoille pyyntipaikkaa reiän kohdalle. Iskin kaksi ranteen

vahvuista majavan kuorimaa paalua tiukasti pohjaan. Näitten väliin sijoitin raudat siten, että ne olivat vinosti piilossa veden alla näkymättömissä. Ajatuksena oli, että kun maja tulee polkua pitkin ja sukeltaa tuttuun reikään pää edellä, niin rautojen lauetessa kohtaa nopean kuolema niskan katketessa. Tämä paikka oli myös turvallinen metsämiesten koiria ajatellen. Jos ne jostakin syystä sattuisivat uimaan turvelautalle, niin eivät varmaankaan sukeltaisi rautoihin. Olin tyytyväinen tulokseen, meloin kanootin kalamiesten jollan viereen ja poistui paikalta.

Vierähti kolme päivää, ennen kuin ehdin työmaaltani pyydykselle. Koska pyydyksen paikka oli mielestäni paras mahdollinen, niin odotukset olivat sen mukaiset. Ripeä melonta turvelautalle. Kiskaisin kanootin varmuuden vuoksi hieman lautan päälle siltä varalta, että jos lautta vaikka uppoisi ja kanootti lähtisi uiskentelemaan omille teilleen. Kävelin mela kädessä pyydykselle. Puoli metriä ennen pyydystä kohtasin majavan polulla yllätyksen. Iso kasa, varmaankin kilon verran majavan myskille haisevaa sontaa odotti kuin tervehdyksenä rautojen kokijaa. Olin enemmän kuin ihmeissäni majavan tervetulotoivotuksesta. Katsahdin rautojen kohtaa ja mitäs kummaa. Jokin karvainen otus niihin näytti kuitenkin menneen. Ei kovin iso, mutta ajattelin, että majavan poikanen on varmaankin mennyt edeltä. Ei se ollut majava, vaan piisami! Sitä se majava oli säikähtänyt ja tyhjentänyt suolensa pyydyksen eteen. Otin piisamin ja raudat pois ja nakkasin lampeen, en kuitenkaan rautoja,

jotka nakkasin kanoottiin. Tiesin, että tähän paikkaan on turha enää viritellä pyydyksiä. Kokemukseni perusteella tiesin majavan sen verran viisaaksi, että se muistaisi vaaran paikan ja välttäisi kulkemasta samaa polkua ja ehkäpä koko turvelauttaa. Niine hyvineni meloin autolle ja annoin majavalle periksi. Sanotaanhan sitä, että ratakickokin taipuu insinöörin käsissä, koska viisaampi antaa aina ensiksi periksi.

Mälaren, kuninkaallinen kalavesi

Rikastutin Ruotsin valtiota 1970-luvulla halpatyövoiman ominaisuudessa. Vastapainoksi sain tutustua Tukholman läänin mainioihin kalavesiin. Yksi näistä oli Mälaren. Mälaren on Ruotsissa Tukholman lähellä Mälarin laaksossa sijaitseva suurjärvi. Mälaren on 120 kilometriä pitkä itä-länsi suunnassa ja leveimmillään 66 kilometriä pohjois-eteläsuunnassa. Järven keskisyvyydeksi on saatu 128 metriä ja suurin mitattu syvyys on 66 metriä. Mälaren on rantaviivaltaan varsin mutkitteleva niemien ja pitkien lahtien vuorotellessa toisiaan. Avointa järvenselkää on vähän, koska järvestä on yli 8000 saarta.

Pilkkiretkiä tein Mälarille joko yksin tai pienellä porukalla. Miten nyt työvuorot milloinkin sattuivat sopimaan. Ensimmäinen pilkkiretkeni järvelle oli tulokseltaan laiha. Se oli helmikuun alkua. Kirkasta ja läpinäkyvää jäätä vain kymmenen senttiä, niin kuin Mälarilla yleensäkin siihen vuodenaikaan. Pilkkinä sillä kertaa kahdeksansenttinen Hopeasiipi Kolmihaara

värikoukulla varustettuna. Saaliiksi sain vain kymmenkunta sormen mittaista ahventa. Sitä se tuntematon kalavesi teettää.

En suinkaan lannistunut tästä, vaan hankin merikortin Mälärin veneväylistä. Siitä pystyin etsimään karikot, matalikot ja syvänteet kompassin avulla ottamalla suunnan maamerkkeihin, kuten niemiin, taloihin, tai toisiin saariin. Seuraavan reissun suuntasin erään saaren edustalle. Ikään kuin vihjeeksi kalapaikasta, näin kahden erillään olevan miehen pilkkivän kauempana selkävesillä. Aina kannattaa seurata alkuasukkaiden edesottamuksia tuntemattomilla kalavesillä, tai sitten ei. Huomasin miesten ja saaren puolivälissä noin puolen metrin laajuisen, Kuhmolaisin sanottuna uveavannon. Lunta oli jäällä kymmenkunta senttiä, joten avanto oli helppo havaita. Arvelin, että valoahan ne ahvenetkin kaipaa talvisen hämärän keskellä. Niinpä siirryin avannon äärelle virittelemää pilkkivälineitäni. Valitsin pilkiksi oranssinpunaisen, viiden sentin mittaisen tasapainopilkin. Kolmihaaraiseen alakoukkuun olin liimannut pienen fosforitipan iskupisteeksi. Siimana käytin sen ajan kellertävää monofiilisiimaa. Näillä eväillä aioin huijata Mälärin ahvenet syöntituulelle.

En ehtinyt pudottaa pilkkiä pohjaan asti, kun kelan jarrun parkaisu säikäytti pilkkijän perin pohjin. Lyhyen väsyttelyn jälkeen kiskaisin parinsadan gramman painoisen körmyniskan jään päälle potkimaan ja pudotin pilkin kiireen vilkkaa takaisin avantoon. Enpä arvannut jälle tullessani, millaisen kala-apajan ääreen osuisin.

Pilkkiä ei tarvinnut pudottaa kuin metrin verran jään alle kun sitä taas vietiin. Onneksi avanto oli sen verran suuri, ettei tarvinnut pelätä koukkujen tarttumista avannon reunoihin. Tätä liikettä tein varmaankin viisikymmentä kertaa, kun kesken ahventen riipimisen toinen pilkkimiehistä hiippaili katsomaan käsieni heiluntaa. Lieneekö luullut, että minulla oli joku hätä käsieni huitomisen takia. Nähtyään ahvenkasan, kysyi kohteliaasti ruotsin kielellä, että saako hänkin kairata reiän lähistölle. Minä siihen että sen kun vaan, vassokuu. Ukko kairasi reiän parinkymmenen metrin päähän ja alkoi pilkkiä katse minuun päin käännettynä. Taisi miehellä mennä aika minua tarkkaillessa ja huomiokyvyn kiinnittyessä pilkkimisen sijaan käsieni heiluntaan. Kalojen keskipainoksi arvioin noin kaksisataa grammaa. En saanut sidottua repun suuta kiinni, sen verran paljon niitä oli ja osa piti sulloa muovikassiin käsipuolella kannettavaksi. Nähtyään lähtövalmisteluni, mies tuli vielä ihmettelemään saalistani ja kysyi millä ihmeen pilkillä niitä sain. Näytin käyttämäni tasapainoa. Mies puisteli päätään ja mutisi jotain, kun lähdin kävelemään autolleni. Mennessäni en edes uteliaisuuttani vilkaissut taakseni. Jos ukossa oli edes jonkin vertaa kalamiehen vinkeitä, niin varmaan jatkoi pilkkimistä taakseni jättämästä avannosta.

Seuraavan reissun tein vuoden päästä samoille selkäveden seuduille "Parta-Matin" kanssa. Jäätä oli kymmenisen senttiä ja lunta saman verran jään päällä. Kävimme edellisen talven pilkkipaikalla saaren nokan kohdalla. Tulos oli tällä kerralla plus miinus nolla.

Kirjan kertomukset ovat eräaiheisia sisältäen kertomuksia eränkäynnin monista aiheista.

Kahdeksan eri metsästysaiheista tarinaa.

Viisi uisteluun liittyvää tarinaa.

Kaksi Suomen ja Norjan Lappiin tehtyä kalastusretkeä.

Neljä marjastusaiheista kertomusta.

Kahdeksan pilkkikertomusta useilta paikkakunnilta: Mälarilta, Kokemäenjoelta ja Kuhmosta.

Varsinkin pilkkikertomukset ovat opettavaisia tarinoita aloittaville pilkkijöille ja myös kokeneille konkareille.

BoD

9 789528 044543